FRANC. ERN. BRUCKMANNI, MED. DOCT. ACAD. CÆSAR. NAT. CUR. ET SOC. REG. PRUSS...

10

FRANC. ERN. BRVCKMANNI
MED. DOCT. &c.

EPISTOLA ITINERARIA X.
De

TERRESTRI COLE

AD

VIRVM

CONSVLTISSIMVM ATQVE EXCELLENTISSIMVM
DOMINVM

DOMINVM

CHRIST. GE. SCHWALBE

PHILOS. ET MED. DOCT.

SERENISS. ET REVERENDISS. DVCISSÆ SLESVICO-HOLSATICÆ ET ABBATISSÆ QVEDLINB. ARCHIATRVM PRIMARIVM CONSVLEM ET PRACTICVM QVEDLINB. FELICISSIMVM

REG. SOC. BEROLIN. SCIENT. SOC. MERITISSIMVM &c.

FAVTOREM ET AMICVM ÆSTVMATISSIMVM.

CVM FIG.

WOLFFENBVTTELÆ MDCCXXIX.

VIR CONSULTISSIME ATQUE EXCELLENTISSIME!

FAUTOR ET AMICE MAXIME COLENDE!

ME naturalis hiſtoriæ ſtudium præ aliis omnibus capit & in admirationem rapit, aſſirmo Tibi hoc ex animo, feſſus curis clinicis, nuſquam recreandi animi libentius divertor quam ad naturæ abſconditas gazas, quarum perluſtrandarum me varietates valde capiunt, valde amœnitates, non mente concipiendæ tantum, ſed in oculos incurrentes, quare etiam hac vice quaſdam de terreſtri cole per aliquot dies in itinere noſtro factas Tecum communicabo obſervationes. Eſt autem Coles terreſtris fungus ille notus, qui Botanicis dicitur Fungus Phalloides J. B noxius 38 T. III. 843 f. fœtidus penis imaginem referens C. B. Pinac. 374. Fungi pernicioſi genus XXXIII. Cluſii H. CCLXXXVII. Fungus penis virilis facie Lobelii Jcon. 2. 275. vid. Sterbeck Theat. fungorum 276, ad 283. Boletus Phalloides Tournefort. J. R. H. 562.

)(2 Germ.

Germ. Erd-Schwamm / ſo die Membra genitalia præſentirt. Hunc fungum Anno 1723. die 26. Julii Weferlingæ (eſt oppidulum Ducatus Halberſtadienſis unico Helmſteto milliari diſtans) in horto beat. Præfecti Haſenwinckels inveni, uti iſtum Fig. I. in magnitudine naturali oſtendit. Ex hoc oblongo rotundo corpore creſcit modo nominatus fungus Phalloides, quem hujus loci incolæ abuſive Hirſchbrunſt / (quod autem eſt fungus vel boletus cervi & plane differt a fungo Phalloide,) vocant. Superior rotundæ pars b. b. eſt lævis & dimidio ovi, quando e terra progerminat, quod ordinarie una vel altera nocte fieri aſſolet, (unde prov. naſcuntur ut fungi i. e. cito) ſimilis; inferior rotunda pars in terra c. c. occulta, eſt rugoſa & ſignant literæ a. in Fig. I. rugas & plicas. Totus fungus cum radice, quam unicam ſaltim e medio corporis agit, quæque demum in aliquot fibras vel radiculas ſe diſtribuit, eſt albus; Ex appoſita Fig. I. in magnitudine naturali videbis & craſſitiem & longitudinem.

Fig. I.

Fig. II.

Fig. II. Eſt fungus, ſeu potius teſticulus ſaltim hujus fungi, per medium perpendiculariter diviſus; ſpatium a. a. eſt gelatina alba perſpicua & pellucida, ac glacies Mariæ, repletum; b. b. eſt materia ſolida brunni viridisque coloris, quæ in antedicta lubrica gelatina mobilis exſtit; c. c. eſt corpus candidiſſimum poroſum & fungoſum intermixtis albis venulis & fibris, quæ partim etiam materiam ſolidam iſtam brunnam intrant; d. d. hæc ſubſtantia eſt obſcuro alba, admodum poroſa vel cavernoſa, uti oculatis inſpectio, quando fungus accurate obſervatur, monſtrat; e. e. eadem eſſe videtur gelatina cum iſta, quæ a. a. totum ambit fungum, ſed hæc quadantenus durior eſt &, ac ſpeculi vitrum, lævis. Totum denique fungum circumveſtit pellicula f. f. tenuis, parum diſtans ab iſta, quæ in ovo gallinaceo ſub cortice latet, & hæc repræſentat involucrum ſeroti vel teſticuli. Quando fungus penem referens ex hoc rotundo corpuſculo, quod teſticulum, & in quo gelatina ſemen repræſentat, progerminat, involucrum dilaceratur in vertice f. f. & in duas dividitur partes, ita ut gelatina denudata in apricum veniat, ex hac apertura totus penem referens fungus unica nocte in altum proſilit; pellicula lacerata, ſtatim

tim apex fungi exit, qui in modum floſculi cum parvo rotundo foramine in medio figuratus, non aliter ac foramen, ex quo in penis glande urina excernitur.

Fig. III. lit. a. ſiſtit fungum in vertice diviſum tunicamque iſtam albam b. b. dilaceratam. c. eſt gelatina, quæ a cuticula ſeparata & denudata viſitur. d. eſt fungi apex parum prominens, qui primo e galatina prorumpit, hoc a pellicula denudato fungus dein unica nocte in altitudinem unius digiti pronaſcitur. Omnia autem teſticuli contenta progerminant, ita ut in terra nihil remaneat, excepta dimidia pellicula cum gelatina & radice. Hæc forſitan mucilago in nutritionem fungo cedit, quamdiu creſcit & nutrimento opus habet, obſervavimus enim in fine, quando fungus in terram decidit & putreſcit, omnem ferme mucilaginem in pellicula conſumtam fuiſſe, a cujus defectu & nutrimenti inopia tunc fungus forſan corruit & moritur. Fig. III.

Quæ in Fig. II notata ſunt lit. d. & e. dant fungo in incremento caulem ſeu corpus penis cylindricum; e. exhibet capitulum; materia brunna viridisque lit. b. notata primis diebus capitulum fungi ambit iſtudque mucilaginoſum reddit, non tantum in aëre coloris magis brunni, ſed & odoris mellei redditur, quapropter & ſtatim muſcarum familia advolat & dulcem iſtam eſcam comedit. Hac mucilagine odorata depaſta, caput penis album denudatum apparet; lingua deguſtavimus hoc mel viſcoſum & ad modum dulce depreheodimus Capitulum, melle brunni coloris a muſcis devorato, erat album. poroſum vel potius cavernoſum, non differebat a Boleto eſculento rugoſo albicante Tournef. quem Morchel Germani vocitant. Hoc capitulum inſtar mitræ inſidet cauli, eſt mobile, & caulis apex in medio ſaltim parum intus attingit mitram, quæ tenuis eſt, intus polita, extus vero parvis cellulis plena. Caulis intus cavus & lævis, extus vero totus poris evidentibus & magnis ſcatet, totusque albus, rigidus & ſtabilis, uti membrum virile erectionis tempore eſſe debet.

Fig. IV. lit. a. eſt mitra melle adhuc ſuperinducta, quod Fig. IV.

)(3 muſ-

muſcas ad paſtum odore dulci allicit, quando nempe fungus prius progerminavit; b. eſt caulis rigidus & firmus, totus poroſus, cavitate intus gaudens; pori caulis ſubſtantiam non tranſeunt, ſed oblongam cavitatem internam inveſtit tenuis tunica alba; c. eſt ſacculus mucilagine repletus, ex quo fungus natus; d. eſt radix cum fibris parvis vel radiculis per terram diſperſis, per quas tota planta alitur; e. ſuprema mitræ pars, mediante qua caulis glandi adhæret. f. f. ſunt rugæ ſcroti.

Fig. V. Fig. V. lit. a. eſt capitulum, viſcoſo, dulci & brunno ſucco, qui melli ſimilis erat, a muſcis depaſto, a boleto eſculento, Morchel/ non diſtans; b. eſt pars caulis.

Eodem anno die 4. Aug. ſequentia de hoc miro notavimus fungo; invenimus iſtum non procul a dicto oppidulo in ſylva Hage oder Heg-Holtz (nomen habet a cavere, Hegen/ cavetur enim a vaccis & reliquis animalibus, ne germina tenera comedant) vocata, ſub umbroſis arboribus natum; ſole meridiano calente de ſe ſpargebat effluvia longe & late dulcia, ſunt autem inter homines, qui iſtos averſantur odores, imo & qui ex his lipothimias patiuntur. Relatum ab incolis loci habemus, ſe comedendum dare iſtum vaccis, quando taurum, vitulorum patrem, admittere nolint, wann ſie nicht Ochſen wollen/ & quidem non ſine felici effectu, nam ſtatim libidinoſiores redduntur. Hoc vegetabile creſcit in fine Julii & initio Auguſti ex terra in forma Lycoperdi, cui ſimile erat, quare & tale eſſe antea putavimus, ſed unicam ſaltim habet radicem, cum Lycoperdon plurimis adhæreat radiculis. Teſticulus diviſus jam in ſe continet, tanquam in matrice, & monſtrat totum fungum penem referentem cum omnibus ſuis partibus. Interdum bini & terni teſticuli accreti progerminant, quilibet autem peculiari ſua nititur radice, quilibet peculiarem caulem cum capitulo protrudit, & nunquam penem vegetabilem cum duobus appenſis teſticulis obſervavimus, qualem tamen exiſtere quidam affirmarunt, qualis etiam a Tulpio (vid. ej. obſervationes medicas edit. 4ta p. 149) in alneto inventus cum duobus coleis, adeo ad amuſſim cum pene virili conveniens, ut vix ovum ovo videris ſimilius, caulis ſ. ſcapus ipſius teres & exacte rotundus, extrinſecus quidem glaber ac levis &c. cum eleganti fig.

Fig.

Fig. VI. lit. a) denotat caput penis. b) penem cum cavitate, quæ urethram notat; eſt corpus ſpongioſum & poroſum. c) foramen pro emiſſione urinæ, ſed non eſt perforatum. d) teſticulum cum gelatina, quæ ſemen repræſentat e) vaſa, quæ materiam pro nutritione & elaboratione ſeminis adducunt. f) tunicam, quæ ſcrotum repræſentat. g) rugas & plicas ſcroti. Sed dicuntur hæc omnia tantum analogice. Hic fungus a ruſticis circa Wittenbergam Eichelſchwamm nominatur, & prodeſſe in ſcorbuto dicitur. Mirum eſt, inferiorem partem teſticulum vel ſcrotum ſatis amplum repræſentare materia viſcoſa, mucida & mucilaginoſa repletum. Hic fungus in ſylva natus, amat enim obſcura nemorum loca, quando putreſcit, ad quingentos paſſus odorem fœtidum de ſe ſpargit, non aliter interdum putavimus ac cadaver in propinquo adeſſe, ejusmodi putrida, quæ totum aërem ambientem inquinant, exhalat effluvia, & diu tamen interdum tunc adhuc quærendus, antequam inveniendus; quando areſcit, exareſcit & ſimul materia in ſcroto viſcida, iterum, loco odoris cadaveroſi, acquirit ſuaveolentiam dulcem & melleam. Glans hujus penis utplurimum nigra, rariſſime rubra, quam poſteriorem nunquam videre contigit, interdum alba, qualem interdum Weferlingæ invenimus; ſed Jenæ nunquam non atras obſervavimus mitras in hiſce fungis. Fig. VI.

Fig. VII. eſt teſticulus exſiccatus & durus. Fig. VII.

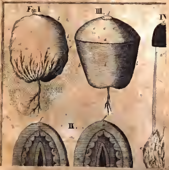
Fig. VIII. Exhibet *Priapum cervinum* ſeu *fungum priapum figurantem* in monte Hertzberg prope Ilfeldam in via quadam ſicca, in einem truckenen Holtzwege/ die 8. Aug. 1727. inventum & ad me cum ſeq. relatione tranſmiſſum: Certe nihil priapo ſimilius, nec corvus corvo, quam in appoſita figura fungus priapum repræſentat. Inferior pars erat extra coloris fuſci & brunni, intra vero albi, in modum tulipæ expanſa, unica ſaltim pro attractione nutrimenti gaudebat radice. E calycis ſ. tulipæ expanſæ medio caulis ſex pollicum altus progerminavit albus & quadantenus ſcabroſus, inſtar cutis anſerinæ. Glans ſ. caput viſcida quadam materia viridi obductum, quæ, cum fungus per aliquot horas extra terram in hypocauſto ſitus fuiſſet, fluida reddebatur, odorem cadaveroſum ſpargebat intolerabilem. Inventor hujus fungi in ani- Fig. VIII.

mo

mo habuit iſtum ad Venerem ſtimulandam adhibere, firmiter credens, prognatum eſſe ex ſemine cervi, quod animal hoc interdum diebus præfervidis, vel tempore æſtus venerei, zur Hirſchbrunſt Zeit, cum cervi inter ſe pugnent, perdat, & reperiundum ſaltim quoque iſto æſtus tempore. Locum natalem hoc mirandum vegetabile etiam in Scotia habet, & dicit Robertus Sibbaldus in Scotia illuſtrata p. 26. 27. hujus fungi mucum frigidiſſimum & lentum in ſcroto ſ. volva coagulatum ad podagram utilem eſſe; Eſt quoque hoc corpus fungoſum indigena Batavæ plantæ, teſte Bœrhaven Indic. plantar. alter. Part. I. p. 12. Eſt e fungorum marinorum genere fungus fœtidus Bataviæ inquilinus, *Hollandicus* ideo dictus, quamvis & Indici plantarum circa Bruxelgam creſcentium eundem inſeruerit D. Joh. Chemnitius penis imaginem referens, *Phallus* Hadriano Junio vocatus, & eleganti carmine ab eodem deſcriptus, qui ob abominandum, quem ſpargit fœtorem ab Hollandis *ovi Dæmonis* titulum tulit. Confer. Miſcellan. Cur. Decur. I. An. II. Obſ. 54. p. 107. it. D. Pauli Ammann manuductio ad materiam medicam pag. 61. qui autor tubera terræ, Boletum cervinum & ovum Dæmonis confundit, cum tamen ſint tres diverſæ plantæ. it. Breßlauer Kunſt- und Natur-Geſchichte XXXIII. Verſuch Claſſ. IV. Art. 17. p. 214. & De propagatione hujus plantæ fungoſæ per ſemen nihil poſſum dicere, nec oculo nudo nec armato tale quid obſervare licuit, nullum tamen dubium, quin proprium ad propagandum ſuum genus ſecum ducat ſemen. Et hæc ſunt, quæ ex hiſtoria naturali hujus fungi annotavimus. Hiſce vale, Vir conſultiſſime atque excellentiſſime, & diu feliciter vive. Wolfenbutt. d. 1. Jul. 1729.

-⁂-

99 950136

Fig. I
III
IV
II.